

ВІДГУК

опонента, доктора педагогічних наук,
професора Зданевич Лариси Володимирівни
на дисертаційну роботу **Борин Галини Василівни**
«Підготовка майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку» на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дослідження

Дисертаційне дослідження Борин Галини Василівни присвячене важливій та актуальній проблемі, оскільки незважаючи на значну кількість теоретичних і емпіричних досліджень, які було проведено в галузі дошкільної освіти, проблема підготовки майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку є не достатньо розробленою. Крім того, аналіз практики засвідчив, що вихователі ЗДО недостатньо уваги приділяють формуванню художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку. Усе це дозволило авторці визнати дану проблему як пріоритетну.

Актуальним за таких обставин постає подолання суперечностей між: потребою здійснювати власну художньо-дизайнерську діяльність в умовах ЗДО та недостатньою вмотивованістю здобувачів освіти щодо набуття ними відповідних умінь та знань; між потребою оволодіння необхідними методами та прийомами для формування художньо-конструктивної діяльності дошкільників в ЗДО та недостатньою готовністю студентів до здійснення означеного виду діяльності; між недостатнім розвитком власних потенційних можливостей здобувачів освіти щодо належного набуття ними художньо-конструктивних компетентностей та важливістю здійснення педагогом означеної діяльності задля повноцінного успішного розвитку дітей дошкільного віку; між потребою у застосуванні художньо-конструктивних знань та вмінь у динамічних умовах практичної діяльності та усталеними (традиційними) формами й методами навчання у ЗВО; між необхідністю формування студентами відповідних якостей особистості та недостатнім усвідомленням ними їх значення для професійного саморозвитку.

Викладені аргументи переконують в актуальності, своєчасності та доцільності для наукового пошуку дисертаційного дослідження Борин Галини Василівни «Підготовка майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку».

Результати дослідження упроваджено в освітній процес Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Мукачівського державного університету, Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

Наукова новизна одержаних результатів

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження Борин Галини Василівни, необхідно вказати на наукову новизну і теоретичне значення одержаних результатів дослідження. У процесі дослідження авторко *вперше обґрунтовано* – обґрунтовано концепцію професійної підготовки майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку на методологічному (синтез компетентнісного, системного, особистісно орієнтованого, діяльнісного, культурологічного, аксіологічного підходів), теоретичному (містить характеристику низки дефініцій, мету та завдання, функції, реалізується на основі загальних та специфічних принципів) і технологічному (охоплює комплекс засобів формування готовності до ХКД студентів в закладі дошкільної освіти; реалізує взаємодію компонентів підготовки, етапи, критерії та показники, рівні, педагогічні умови) концептах;

дослідницею *спроектовано й теоретично обґрунтовано структурно-функціональну модель* системи професійної підготовки майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку, яка відображає: взаємодію компонентів підготовки до формування художньо-конструктивної діяльності в умовах ЗДО (особистісно-мотиваційного, освітньо-інтегративного, діяльнісного, рефлексивно-оцінювального); методологічні підходи до побудови освітнього процесу в ЗВО, які забезпечують спрямованість майбутніх вихователів на підготовку до належного керівництва художньо-конструктивною діяльністю дітей дошкільного віку (системного, особистісно орієнтованого, компетентнісного, діяльнісного, аксіологічного, культурологічного); принципи підготовки (специфічні: міждисциплінарного підходу, позитивного емоційного фону навчання, самовибудування (дисипації) творчих здібностей, урахування зони найближчого розвитку в напрямі здобуття студентами власних художньо-конструктивних умінь та навичок, діяльнісного підходу, реалізація теорії етноестетики); функції (організаційна, освітня, розвивальна, виховна, діагностична, коригувальна, моделювальна, мобілізуюча, трансформаційна, прогностична); сукупність взаємопов'язаних педагогічних умов підготовки; етапи підготовки (ознайомлювальний, фундаментально-bazовий, діяльнісний, завершальний);

Борин Галиною Василівною охарактеризовано особливості та структуру художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти та обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку;

визначено критерії та показники підготовки (мотиваційний, пізнавально-когнітивний, конативно-едукаційний, рефлексивно-коригувальний); рівні готовності майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку за кожним із критеріїв відповідно;

Борин Г. В. уточнено зміст понять «художня праця дітей дошкільного віку», «художньо-конструктивна діяльність дітей дошкільного віку», «готовність майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку», «система професійної підготовки майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку»;

подальшого розвитку набули: окремі питання методик навчання з дисциплін художньо-естетичного циклу, виховання та розвитку майбутньої особистості, які зумовлені потребою врахування специфіки готовності здобувачів освіти до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку; методичні підходи до створення належного освітньо-розвивального простору закладу вищої освіти.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Визначена Борин Галиною Василівною *мета дослідження* полягає у теоретико-методологічному обґрунтуванні та експериментальній перевірці системи професійної підготовки майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей 4-6-річного віку. Мета узгоджується із назвою дисертації, у її формулюванні містяться очікувані результати. Сформульовані завдання дослідження конкретизують шляхи і методи її *досягнення*, визначають бачення авторкою перспективи їхньої практичної реалізації.

Основні концептуальні ідеї дослідження базуються на трьох взаємопов'язаних концептах: методологічному, теоретичному та технологічному. Це дало змогу авторці окреслити концепцію дослідження, яка ґрунтується на ідеї, згідно з якою в умовах модернізації сучасного українського освітнього простору підготовка майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей буде ефективною за умови створення цілісної системи, яку спрямовано на використання культурних, духовних, мистецьких традицій українського народу з урахуванням особливостей художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку. Система професійної підготовки майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку має стати однією з пріоритетних напрямів професійної підготовки, елементом самореалізації у професійній діяльності, конкурентоздатності. Художньо-конструктивна діяльність є потужним засобом повноцінного різностороннього розвитку дітей дошкільного віку, активізації їхньої творчості. Системне формування професійних компетентностей майбутніх вихователів потребує уваги до інтегративності освіти, спрямованої на розвиток потенційних можливостей здобувачів освіти задля належного набуття ними художньо-конструктивних умінь та навичок, усвідомлення важливості здійснення педагогом означеної діяльності задля повноцінного успішного розвитку майбутньої особистості.

Як засвідчує аналіз дисертації, науковий апарат дослідження визначено коректно, відповідно до окреслених завдань і вимог до такого виду та рівня робіт.

Наукові положення, результати дослідження та висновки базуються на ґрунтовному аналізі педагогічної, філософської, мистецтвознавчої, культурологічної, психологічної літератури та практики щодо досліджуваної проблеми.

Обраний дослідницею комплекс методів дослідження дозволяє в повній мірі забезпечити достовірність та надійність наукових результатів роботи. Наукові факти та ідеї, які розкривають концепцію дослідження достатньо обґрунтовані застосуванням *теоретичних*: аналіз педагогічних, філософських, мистецтвознавчих, культурологічних, психологічних наукових джерел, нормативних освітніх документів, науково-методичних і навчальних видань, в яких висвітлено проблеми професійної підготовки майбутніх педагогів, зокрема вихователів закладів дошкільної освіти; порівняння, системний та функціональний аналізи, моделювання, класифікація, узагальнення та систематизація теоретико-методологічних зasad – задля з'ясування сучасного стану професійної підготовки майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку в теорії та практиці підготовки майбутніх фахівців, обґрунтування напрямів та розробки структурно-функціональної моделі системи професійної підготовки майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку; окреслення педагогічних умов означеної підготовки, удосконалення змісту, добору відповідних форм та методів творчої художньо-конструктивної діяльності здобувачів освіти та дітей дошкільного віку; *емпіричних*: (пряме, довготривале, фіксоване спостереження – для виявлення та аналізу особливостей художньо-конструктивної діяльності майбутніх вихователів; узагальнення незалежних характеристик, експертні оцінки, бесіди, інтерв'ю, контрольні та творчі роботи, анкетування, тестування – для з'ясування реального рівня професійної підготовки здобувачів освіти; педагогічний експеримент (пошуковий, констатувальний, формувальний, контрольний) – для перевірки ефективності системи професійної підготовки майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку та методів статистичної обробки отриманих даних педагогічного експерименту для підтвердження достовірності результатів та доведення ефективності системи професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку).

Зміст роботи та аналіз отриманих результатів дають змогу констатувати про досягнення поставленої мети і вирішення завдань дослідження.

Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення одержаних результатів дослідження Борин Галини Василівни полягає в розробці та упровадженні в освітній процес ЗВО комплексу традиційних та інноваційних форм, методів організації освітньої

діяльності, створення належного освітньо-розвивального середовища задля розвитку творчості здобувачів освіти засобами художньо-конструктивної діяльності в аудиторних умовах та під час самостійної позааудиторної роботи, належного навчально-методичного забезпечення професійної підготовки майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку. Практичний аспект реалізації означеної системи підготовки охоплює: комплекс професійно орієнтованих дисциплін зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта» і дисциплін художньо-естетичного циклу («Основи образотворчого мистецтва з методикою викладання зображенальної діяльності дітей», «Декоративне мистецтво», «Художня праця та основи дизайну» та ін.). Основні науково-теоретичні положення, висновки та рекомендації, викладені у дисертаційному дослідженні, можуть бути використані для навчально-методичного забезпечення процесу формування професійної готовності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Матеріали навчально-методичного посібника «Художньо-конструктивна діяльність майбутніх вихователів ЗДО у змісті професійної підготовки» слугуватимуть у різних формах (курси підвищення кваліфікації, методичні об'єднання вихователів закладів дошкільної освіти тощо), під час підготовки майбутніх педагогів, які навчаються за освітньою програмою «Дошкільна освіта» в умовах очного та змішаного навчання.

Оцінка змісту та завершеності дисертацій

Структура роботи є логічною. Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел (574 найменування на 56 сторінках, із них 64 – іноземними мовами) та 11 додатків на 76 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 540 сторінок, з них основний текст роботи – 384 сторінки. Ілюстративний матеріал поданий у 18 таблицях і 5 рисунках.

У вступі авторкою чітко обґрунтовано актуальність проблеми, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, гіпотезу дослідження; представлено концепцію професійної підготовки, у який синтезовано методологічний, теоретичний, технологічний концепти, методи дослідження; охарактеризовано наукову новизну, практичне значення результатів наукового пошуку, наведено відомості про апробацію та впровадження результатів дослідження.

У першому розділі – «**Професійна підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до художньо-конструктивної діяльності як об'єкт педагогічного дослідження**» – на основі комплексного аналізу науково-педагогічних джерел, авторка виявила складові художньо-конструктивної діяльності дошкільників: аналітико-пізнавальна, конструктивно-перетворювальна, художньо-творча, особистісна.

Дослідницею детально проаналізовано особливості художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку, охарактеризовано передумови та особливості формування художньо-конструктивної діяльності дошкільників.

Виокремлено характерні аспекти творчого компонента художньо-

конструктивної діяльності дошкільників: орієнтаційний; творчо-перетворювальний та особистісно-креативний.

Борин Галина Василівна підкреслює, що творча художньо-конструктивна діяльність вихованця на початкових етапах характеризується перетворювальною активністю, яку спрямовано на зміну реальних об'єктів навколошньої дійсності. Вона містить у собі предметно-перетворювальний (діяльнісний), пізнавальний, чуттєво-предметний (забезпечує взаємозв'язок ідеального – того, що відчуває дитина та об'єктивно-реального (опредмечування дитиною своєї духовної творчості)) компоненти.

Авторкою здійснено аналіз освітніх документів, у яких відображенозміст художньо-конструктивної діяльності вихованців; розроблено структуру художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку в умовах ЗДО, яка відображає взаємодію: мети та завдань, способів організації, компетентностей, напрямів впливу, форм організації, методів формування художньо-конструктивної діяльності дітей та окреслено напрями вдосконалення професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО у руслі означеної проблеми.

У другому розділі – «**Теоретико-методологічні засади і концепція професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до художньо-конструктивної діяльності в ЗДО**» – дослідницею науково виважено запропоновано авторську концепцію професійної підготовки майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку на методологічному, теоретичному і технологічному концептах.

Так, методологічний концепт Борин Г.В. обґрунтovanує через синтез компетентнісного, системного, особистісно орієнтованого, діяльнісного, культурологічного, аксіологічного підходів та шляхів їх реалізації.

Теоретичний містить характеристику низки дефініцій, мету та завдання, функції, реалізується на основі загальних та специфічних принципів.

Технологічний концепт охоплює комплекс засобів формування готовності до ХКД студентів в закладі дошкільної освіти; реалізує взаємодію компонентів підготовки, етапи, критерії та показники, рівні, педагогічні умови.

Також Борин Г.В. охарактеризовано способи творчого розвитку майбутніх вихователів в освітньому процесі закладу вищої освіти.

У третьому розділі «**Обґрунтування системи професійної підготовки майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку**» авторкою подано обґрунтування педагогічної системи професійної підготовки майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку та її графічна структурно-функціональна модель (рис. 1), яка відображає: взаємодію компонентів підготовки до формування художньо-конструктивної діяльності в умовах ЗДО (особистісно-мотиваційного, освітньо-інтегративного, діяльнісного, рефлексивно-оцінювального); методологічні

підходи до побудови освітнього процесу в ЗВО, які забезпечують спрямованість майбутніх вихователів на підготовку до належного керівництва художньо-конструктивною діяльністю дітей дошкільного віку (системного, особистісно орієнтованого, компетентнісного, діяльнісного, аксіологічного, культурологічного); принципи підготовки (специфічні: міждисциплінарного підходу, позитивного емоційного фону навчання, самовибудування (дисипації) творчих здібностей, урахування зони найближчого розвитку в напрямі здобуття студентами власних художньо-конструктивних умінь та навичок, діяльнісного підходу, реалізація теорії етноестетики); функції (організаційна, освітня, розвивальна, виховна, діагностична, коригувальна, моделювальна, мобілізуюча, трансформаційна, прогностична); етапи підготовки (ознайомлювальний, фундаментально-базовий, діяльнісний, завершальний).

Борин Галиною Василівною науково грамотно визначено та обґрунтовано *критерії та показники* готовності майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку: мотиваційний (діагностика рівня сформованості мотиваційної готовності особистості), пізнавально-когнітивний (добір відповідних знань, які є необхідними задля належної підготовки майбутніх вихователів в означеному аспекті), конативно-едукаційний (належний рівень сформованості відповідних умінь), рефлексивно-коригувальний (сформованість особистісно-професійних якостей, наявність творчого потенціалу в означеному виді діяльності); *рівні* (творчий/високий, репродуктивний/середній, початковий) готовності майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку за кожним із критеріїв відповідно.

Викликає схвалення виокремлення *педагогічних умов*, які сприяли вихованню інтересу майбутніх вихователів до організації та керівництва художньо-конструктивною діяльністю дітей дошкільного віку, формуванню у них позитивної мотивації задля набуття студентами необхідних знань, умінь та навичок, розвитку відповідних особистісно-професійних якостей.

У четвертому розділі «**Експериментальна перевірка ефективності системи професійної підготовки майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку**» представлено поетапну організацію та методику проведення дослідно-експериментальної роботи, висвітлено результати моніторингу рівнів готовності майбутніх вихователів ЗДО до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку, здійснено кількісний і якісний аналіз результатів дослідження.

Сильною стороною педагогічного експерименту є залучення до роботи досить великої кількості респондентів: в експериментальній роботі взяли участь 635 здобувачів освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта (перший (бакалаврський) рівень вищої освіти): 320 здобувачів освіти становили експериментальну групу (ЕГ), 315 здобувачів освіти – контрольну групу (КГ); 47 вихователів ЗДО, 36 викладачів фахових дисциплін.

Педагогічний експеримент проводився у три етапи: констатувальний, формувальний і контрольний.

З означеного метою Борин Г.В. проведено опитування здобувачів освіти IV курсу спеціальності Дошкільна освіта та діагностовано рівні готовності майбутніх фахівців до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку. Означена робота на даному етапі актуалізувала необхідність виокремлення та обґрунтування педагогічних умов, розробки структурно-функціональної моделі системи професійної підготовки майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку.

Особливо вражає своєю різноманітністю методичний інструментарій формувального етапу експерименту впродовж кількох взаємопов'язаних підетапів: ознайомлювального, фундаментально-базового, діяльнісного, завершального.

Так, на ознайомлювальному підетапі Борин Г.В. реалізовувала педагогічну умову – формування позитивної мотивації щодо художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку (реалізації умови сприяли проблемні запитання).

На фундаментально-базовому підетапі були реалізовані умови: інтеграція змісту навчальних дисциплін щодо формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку; забезпечення належного креативного середовища задля формування готовності до проведення занять з художньої праці в ЗДО (відбувалося цілеспрямоване наповнення навчальних курсів «Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва зображенальною діяльністю дітей», «Сучасні художні техніки для дітей раннього та дошкільного віку», «Декоративне мистецтво» та «Художня праця і основи дизайну» відповідними психолого-педагогічними, художньо-естетичними та спеціальними художньо-конструктивними знаннями: проблемні запитання, формувальне оцінювання, аналіз педагогічних ситуацій, віртуальні екскурсії, диспути, есе на теми: «Мое перше заняття з художньої праці», «Якими особистісно-професійними якостями слід володіти педагогу задля успішної організації та проведення занять з художньої праці», завдання «Столітній дуб» тощо.

На діяльнісному підетапі авторка зосередила увагу на реалізації комплексу педагогічних умов: моделювання майбутньої художньо-конструктивної діяльності з вихованцями; забезпечення належного креативного середовища задля формування готовності до проведення занять з художньої праці в ЗДО; залучення майбутніх педагогів до художньо-конструктивної діяльності з дітьми у процесі проходження педагогічної практики: перегляд відеотренінгів з подальшим аналізом необхідності формування відповідних художніх і конструктивних умінь педагога; моделювання мистецтвознавчих бесід, ситуацій художньо-конструктивної взаємодії з дітьми, вправи для засвоєння технік та способів роботи з різними матеріалами; воркшопи, майстер-класи, відео-тренінги, волонтерство, навчально-педагогічні ігри («Архітектори і дизайнери», «Дизайн у роботі з

викидним матеріалом»), виготовлення студентами виробів з різних матеріалів, залучення до естетичного оформлення приміщень ЗДО, розробка програм гурткової роботи художньо-конструктивного змісту, педагогічна практика тощо.

На завершальному підєтапі вдало використовувалися арт-техніки, розвивально-стимулювальні вправи («Кроки», «Стійка», «Мій улюбленець», «Квадрат», «Котикове хутро», «Мозаїка»), прийоми «створення ситуації успіху», «аналогій», «зворотній зв'язок», «перефраз», «співпереживання ситуації», розвивально-стимулювальні вправи «Острівці щастя», «Малює музика», «Емоції», «Нейрографіка».

Для самодіагностики були застосовані тести («Самооцінка рівня сформованості творчих можливостей», «Діагностика рівня емпатії», «Здатність здійснювати саморегуляцію емоційно-психологічного стану» тощо).

Задля належної підготовки майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку здобувачі освіти виконували завдання для самостійної роботи: виконання творчих практичних завдань, систематизація науково-методичної інформації; участь у творчих проспектах, написання курсових та магістерських робіт.

Тут простежуються новаторські розробки автора, які вирізняються оригінальністю, дієвістю і водночас високою резльтативністю.

Розділ містить детальний аналіз результатів педагогічного експерименту, який засвідчив позитивну динаміку змін в експериментальній групі порівняно з контрольною, дієвість розробленої та упровадженої авторської системи професійної підготовки майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку.

Результати педагогічного експерименту супроводжуються матеріалом у графічному зображенні (таблиці та рисунки), які суттєво розширяють й уточнюють змістове поле дисертаційної роботи.

Отже, результати після проведеного експерименту є не випадковими, а їх достовірність підтверджена за допомогою критерію Стьюдента. Зауважимо, що всі кількісні результати дослідження статистично обчислені, їх достовірність не викликає сумніву.

Загальні **висновки** логічно випливають зі змісту роботи та відображають основні результати дослідження відповідно до його завдань. У роботі зроблені відповідні узагальнення, оформлені додатки, які можуть бути використані теоретиками і практиками. Дисертацією правильно подано список використаних джерел, який оформленний згідно вимог.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях

Основні результати дослідження, його положення й висновки можуть бути використані в процесі написання здобувачами освіти курсових, бакалаврських та магістерських робіт, під час проведення науково-методичних семінарів, укладання навчальних і робочих програм, у подальших наукових дослідженнях.

Основний зміст і результати дисертації оприлюднено в у 51 праці, з яких: 1 – одноосібна монографія; 2 розділи у колективних монографіях; 2 навчально-методичних посібники, 27 наукових статей (з них – 7 у співавторстві), у тому числі 3 статті у закордонних наукових періодичних виданнях, віднесені до наукометричної бази Web of Science; 24 статті у наукових фахових виданнях України; 16 тез доповідей у збірниках матеріалів конференцій і семінарів.

Відповідність змісту реферату основним положенням дисертації. Дотримання академічної добросесності

За своїм змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертація і реферат відповідають чинним правилам і вимогам. Основні положення реферату й дисертації – ідентичні. Порушення академічної добросесності у дисертації не виявлено.

Дискусійні положення та зауваження

Позитивно оцінюючи здобутки дисертантки, відзначаючи теоретичну новизну та практичне значення запропонованої до захисту дисертації, звернемо увагу на окремі недоліки, висловимо зауваження та побажання:

1. В контексті методологічних засад підготовки майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку заявлено реалізацію аксіологічного підходу (п. 2.1.6.). Було б доцільно описати сутність базових положень і принципів цього підходу.

2. Одним з напрямів художньо-конструктивної діяльності майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти є робота з батьками (п. 1.4., рис. 1.2). У дисертації слід ретельніше розкрити особливості підготовки майбутніх вихователів в означеному напрямі, виокремити специфічні методи і форми роботи.

3. Значним здобутком дослідниці є створена структурно-функціональна модель системи професійної підготовки майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку (п. 3.4., рис. 3.1.). Вважаємо, що доцільним було б ширше розкрити компетентнісний потенціал мистецького напряму, зокрема уміння й навички, які формуються у здобувачів освіти під час комунікації з мистецтвом.

4. Формування готовності майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку, на думку автора, потребує узгодженого міждисциплінарного інтегрування (п. 4.2., рис. 4.1). З цієї позиції уточнення потребує питання про те, як конкретно автор інтерпретує інтеграцію знань з різних галузей, оскільки видів інтеграції є достатньо багато.

5. Дослідниці вартувало б знайти можливість подати у тексті реферату більш детальну характеристику діагностичного інструментарію, за допомогою якого здійснювалася оцінка рівнів сформованості готовності здобувачів освіти до керівництва художньо-конструктивною діяльністю дітей дошкільного віку у процесі формувального експерименту, а також глибше здійснити якісний аналіз його результатів.

6. Однією з педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дошкільників в умовах закладу дошкільної освіти авторка визначає «забезпечення належного креативного середовища задля формування готовності до проведення занять з художньої праці в ЗДО». З тексту роботи не зовсім зрозуміло, що саме дисертантка розуміє під креативним середовищем та які складові цього середовища? Також бажано було б в додатках представити приклади мистецтвознавчих бесід, воркшопів, майстер-класів, відеотренінгів, навчально-педагогічних ігор, подати зразки програм гурткової роботи художньо-конструктивного змісту та ін.

Висловлені зауваження та побажання мають рекомендаційний характер й суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Борин Галини Василівни, яка здійснена на високому науковому рівні, спровадяє гарне враження глибиною теоретичного аналізу і конкретністю методичних пропозицій та носить характер закінченого самостійного наукового дослідження.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук»

Дисертаційне дослідження Борин Галини Василівни «Підготовка майбутніх вихователів до формування художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку» є самостійною завершеною науковою працею, яка має вагоме теоретичне та прикладне значення для розвитку педагогічної науки, заслуговує позитивної оцінки, відповідає «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 1197 від 17.11.2021 р., а її авторка **Борин Галина Василівна** заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Опонент –

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри дошкільної педагогіки,
психології та фахових методик
Хмельницької гуманітарно-педагогічної
академії

Лариса ЗДАНЕВИЧ

Підпис Зданевич Л. В. засвідчує

Начальник відділу кадрів ХГПА

Валентина БАРАНОВСЬКА